

# İÇİNDEKİLER

Sıra	Tarih	Yayın	Başlık	Sayfa
1	15.04.2018	Para	<a href="#">SÜPER TEŞVİK SÜPER YATIRIM</a>	2

# Süper teşvik süper yatırım



Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, binlerce kişiyi ilgilendiren teşvik paketini açıkladı.

*Proje bazlı teşvik sistemi hayata geçiyor. Süper teşvikler dışa bağımlılığı azaltacak, cari açığı frenleyecek. 19 firmanın 23 projesine 135 milyar TL'lik süper teşvik verilecek. Milli savaş uçağı süper teşvikle şekillenecek...* HÜLYA GENÇ

SERTKAYA / [hulya.genc@paradergi.com.tr](mailto:hulya.genc@paradergi.com.tr)

TÜRKİYE 2023 yılında dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. Bir yandan yatırım ortamını iyileştirecek reformlara hız verilirken, diğer yandan Türkiye'yi uçuracak teşvikler art arda hayata geçiriliyor. Sanayi sektörünün "yerleşmesi ve millileşmesi" için seferberlik başlatan Hükümet, ithalata bağımlılığı azaltacak, cari açığı frenleyecek adımları hızlandırıyor. Sürdürülebilir büyümenin temel taşı olacak yeni teşviklerle, sanayi üretimindeki yerli ve millilik oranı artırılacak.



Petrokimya, savunma sanayi, ulaşım sistemleri, enerji teknolojileri, havacılık ve uzay gibi sektörlerde hayata geçirilecek 19 firmaya ait toplam yatırım tutarı 135 milyar TL'lik 23 proje "süper teşvik" kapsamına alındı. Söz konusu yatırımlar cari açığı frenleyecek. Türkiye'nin ithalatını 19.6 milyar dolar azaltacak yedi odak sektörde 43 ürün grubunun Türkiye'de üretimi için yerleşme seferberliği başlatılacak.

Sanayicisinden esnafına, üreticisinden tüketicisine milyonlara müjdelere veren paketlere yenileri eklenecek. "Devreden KDV ödemesi için bir kez daha çalışılacağı" sinyali Maliye Bakanı Naci Ağbal'dan gelirken, Hükümet önümüzdeki günlerde 67 maddelik bir paket açıklayacak. İşte böyle bir ortamda son açıklanan teşvik ve desteklere, kimlerin nasıl bu desteklerden yararlanacağına odaklandık.

Ethem SANCAK / BMC Yönetim Kurulu Başkanı

## "Doğru bir strateji"



Teşvikler, Türkiye'nin sürdürülebilir büyümesine, dışa bağımlılığın azaltılmasına katkı sağlayacak. Sayın Cumhurbaşkanımız düşüncelerimizi tarif ettiler. Onlar en ince detayına kadar etkilerini, katkılarını hesaplamışlar. Yatırım, üretim, ihracat ve istihdama yönelik destekler şüphesiz cesaret verici. Türkiye'de bu iktidar öncesinde birçok teşvik verildi. Ancak bu teşvikler, Türkiye'nin dışa bağımlılığını artırdı. Montaj sanayini, acentacılığı artırdı. Şimdi iktidar böyle yapmıyor. Yerli ve milli muttosuyla, doğru bir strateji ile üretimi teşvik ediyor. Farklı bir Türkiye'deyiz. 80 yılı heba olmuş bir Türkiye'nin, yatırımcıları üreticileri olacağız.

### 34 BİN KİŞİLİK İSTİHDAM

Geçen hafta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Başbakan Binali Yıldırım'ın katıldığı törenle, 2017'de hazırlıkları tamamlanan petrokimya, savunma sanayisi, ulaşım sistemleri, enerji teknolojileri, havacılık ve uzay gibi sektörlerde yatırım tutarı yaklaşık 135 mil-

## Proje Bazlı Teşvik için müracaat

Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında değerlendirilmek ve desteklerden faydalanmak isteyen yatırımlar, Ekonomi Bakanlığı'nın davet mektubu veya duyurusu üzerine Bakanlığa müracaat edebiliyor. Bakanlığa sunulan yatırım projeleri, Türkiye'nin mevcut durumda veya gelecekte ortaya çıkabilecek kritik ihtiyaçlarını karşılayabilme, Türkiye'de üretim kapasitesi yetersiz olan ürünlerde arz güvenliğini sağlayabilme, Türkiye'nin teknoloji açığı olan alanlarda teknoloji kapasitesini geliştirme, dış ticaret açığı verilen alanlarda ithalat bağımlılığını azaltma, yüksek katma değerli olma, ülkemizde üretimi olmayan, yeni nesil teknolojiler kullanılarak üretim yapılmasını sağlayabilme, farklı sektörlerde Türkiye'ye rekabet gücü kazandırabilme, etkileşimde olduğu sektörlerde teknolojik dönüşümü



hızlandırma ve bu sektörlerde pozitif dışsalılık sağlayabilme, yenilikçi ve ar-ge yoğun yatırım olma, cari işlemler dengesini olumsuz etkileyen ve hammadde sıkıntısı yaşanan sektörlerde gerçekleştirilecek yüksek katma değerli işlenmiş ürünlerin üretimine yönelik olma, Türkiye'nin hammadde potansiyelinin değerlendirilmesine olanak sağlayan entegre üretime yönelik olma gibi niteliklere uygunlukları bakımından değerlendirmeye tabi

tutuluyor. Bakanlık tarafından uygun görülen projeler Bakanlar Kuruluna sunulmakta olup, Bakanlar Kurulu tarafından desteklenmesine karar verilen her bir yatırım projesi için Bakanlar Kurulu Kararı niteliğinde olan Destek Kararı düzenleniyor. Destek Kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip, firmanın müracaatı üzerine, yatırım projesi için yatırım teşvik belgesi düzenleniyor.

yar TL olan 23 projeye ilgili 19 firmaya teşvik belgeleri verildi. Söz konusu projelerin hayata geçirilmesiyle yaratılacak doğrudan istihdamın 34 bin kişinin, dolaylı istihdamın ise 134 bin kişinin üzerinde olması bekleniyor. Anılan yatırımların hayata geçirilmesiyle cari açık üzerinde yıllık 19 milyar dolar olumlu etki yaratılacağı öngörülüyor. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin açıklamalarına göre, geçen hafta açıklanan yatırım desteklerinin bütçeye yıllık yükü 1.3 milyar TL'yi geçmiyor.

Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında Alvi Medica, Assan, Atayurt, BMC (dört adet proje), CFS, Dow Aksa, Ekore, Ersan, SASA (iki adet proje), Ipek Mobilya, Most Makine, Siirt Bakır, Metcap Enerji, TUSAŞ, Oyak Renault, Yıldız Metalurji, Vestel, Sütaş ve Tosyalı firmaları teşvik belgelerini aldı.

### "BİRLİKTE KAZANACAĞIZ"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, törende yaptığı konuşmasında Proje Bazlı Teşvik sistemini Türkiye'nin 2023 hedefleri konusunda çok önemli bir adım olarak gördüklerini belirterek, dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri haline gelebilmek için Türkiye'nin bugünkünün iki katı büyümesi gerektiğini vurguladı. Büyümenin yatırım, yatırımın da istihdam, üretim, ihracat, teknoloji, hizmet ve refah demek olduğuna işaret eden Erdoğan,



Başbakan  
Binali Yıldırım

Türkiye'nin ekonomik büyümesini güçlü şekilde devam ettirmeye kararlı olduğunun altını çizdi. Erdoğan, "Büyüyeceğiz,

hep birlikte kazanacağız" ifadelerini kullandı.

Başbakan Binali Yıldırım, Türkiye'yi yatırım üssü haline getirmek için gayret ettiklerinin altını çizdi. Geçen yıl teşvik sisteminde ciddi bir değişikliğe gidildiğini belirten Yıldırım, "Bu teşvik sisteminin özelliği Türkiye'ye yüksek ve orta ölçeğe katma değerli ürünler sağlayacak, cari açığımızı kapatmaya destek olacak, ihracata katma değer artımını sağlayacak alanlara özel teşvik vermek" dedi.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Proje Bazlı Teşvik Sistemi çerçevesinde desteklenecek yatırımların cari açığa yıllık pozitif etkisinin gelecek 2-3 yılda çok güçlü şekilde hissedileceğini belirterek, mevcut teşvik sisteminde yılda ortalama 2 milyar TL'lik yüksek teknoloji yatırımı-

Selçuk ÖZTÜRK / TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yard., Konya Ticaret Borsası Bşk.

## "Ekonomide millileşme hamlesi"



Türkiye cari açık veren bir ülke. Dışa bağımlılığı azaltan, cari açığı frenleyen teşvikleri, sistem olarak doğru buluyorum. İhracatımız hızlı artmasına rağmen, ihracatın ithalata bağımlılığı yükseldi. 100 TL'lik ithalat için 70 TL'lik ihracat yapıyoruz. Bu nedenle bir şeyler yapılması, üretimi destekleyen adımlar atılması gerekiyordu. İhracatı artırmak yetmiyor. İthalatı da frenlemek gerekiyor. Bu noktada sanayicinin yurtdışına bağımlılığını azaltacak destek mekanizmalarının oluşturulması önem taşıyor. Son zamandaki hamleleri buna yönelik buluyorum. Bunun için geç bile kaldık. Ekonomide millileşme hamlesi yaşanıyor.

**PARA | KAPAK - 1**

**Süper teşvik alan projeler**



No	Firma Adı	Yatırım Konusu	Yatırım Yeri	Yatırım Tutarı (Milyon TL)	İlave İstihdam	Dolaylı İstihdam	Sektör
<b>Tamamlanan Projeler</b>							
1	Eti Bakır	Metal Geri Kazanım ve Entegre Gübre Tesisi	MARDİN / Mazıdağı	2.394	900	4050	Kimya
<b>Değerlendirilmekte Olan Projeler</b>							
1	Alvi medica	Muhtelif Kateter, İlaçlı Stent ve Kalp Kapakçığı üretimi	İSTANBUL	1.526	4.000	14.000	Tıbbi Cihaz
2	Assan	Direkt Soğutmalı Slab Döküm ve Sıcak Haddeleme Yöntemi ile Alüminyum Yassı Mamul Üretimi	SAKARYA	3.071	640	2.560	Ana Metal Sanayi
3	Atayurt	İngot ve Hücre Üretimi ile Entegre Güneş Paneli üretimi	MALATYA	1.379	1.590	5.565	Yenilenebilir Enerji Teknolojileri
4	BMC	Savunma Sanayi (Tekerlekli Muhtelif Zırhlı Araçlar)	Sakarya	429	575	2.300	Savunma Sanayi
5	BMC	Savunma Sanayi (Paletli Zırhlı Araçlar, Lazer Silahı, İnsansız Zırhlı Araç vb.)	Sakarya	456	575	2.300	Savunma Sanayi
6	BMC	Raylı Sistem Araçları ( Hızlı Tren, Metro, Bölgesel Tren vb)	Sakarya	495	575	2.300	Ulaştırma Teknolojileri
7	BMC	Dizel Motor ( Çeşitli Güçlerde dizel Motor Üretimi)	Sakarya	507	575	2.300	Savunma Sanayi
8	CFS	Polipropilen üretimi	ADANA	4.110	1.000	4.000	Petrokimya
9	Dow Aksa	Karbon elyaf ve ara ürünlerinin üretimi ve geliştirilmesi	Yalova	1.864	434	1.736	Karbon Elyaf ve Kompozit Malz.
10	Ekore	İngot ve Hücre Üretimi ile Entegre Güneş Paneli üretimi	NİĞDE	2.200	1.250	4.375	Yenilenebilir Enerji Teknolojileri
11	Ersan	Ham Petrol İşleme Rafinerisi	KAHRAMANMARAŞ	3.120	600	2.700	Rafineri
12	SASA	PTA – MEG Üretim Tesisi	ADANA veya HATAY	28.050	5.000	20.000	Petrokimya
13	SASA	Petrokimya Üretim Tesisi (Polimer/Çıps)	ADANA	998	1.207	4.828	Petrokimya
14	İpek Mobilya	Çinko külçe	KAYSERİ	1.101	1.020	4.590	Entegre Metal Üretimi
15	Most Makine	Muhtelif Sektörler için Çelikten Mamul Nihai Ürünler	İZMİR	1.532	800	3.200	Savunma Sanayi
16	Siirt Bakır	İzabe ve Elektroliz Bakır Üretimi	SİİRT	2.050	1.000	4.500	Entegre Metal Üretimi
17	Metcap Enerji	Polietilen ve polipropilen üretimi	EDİRNE	15.320	1.150	4.600	Petrokimya
18	TUSAŞ	Milli Muharip Uçak Ön Tasarımı	ANKARA	4.817	3.200	11.200	Savunma Sanayi/ Havacılık Sanayi
19	Oyak Renault	Hibrit Motor Üretimi	BURSA	493	110	440	Yeni Nesil Motor
20	Yıldız Metalurji	Çinko üretimi	KIRIKKALE	4.440	1.480	6.660	Entegre Metal Üretimi
21	Vestel	Nikel/Nikel Sülfat ve Kobalt/Kobalt Sülfat ile Elektrikli Araç Enerji Depolama Sistemleri (Batarya)		28.396	6.240	24.960	Elektrikli Batarya
22	Sütaş	Entegre Teknik Büyükbaş Hayvancılık	BİNGÖL	647	1.090	4.905	Entegre Teknik Hayvancılık
23	Tosyalı	Entegre Madencilik Yatırımı	OSMANIYE	28.000		-	Entegre Madencilik
Ara Toplam				135.000	34.111	134.019	
Genel Toplam				137.394	35.011	138.069	

na halihazırda teşvik verildiğini vurguladı. Proje Bazlı Teşvik Sistemi ile ilave olarak 10 milyar TL'lik yüksek teknoloji

yatırımı teşvik edildiğini dile getiren Zeybekçi, "Dış ticaret açığımızın en önemli bölümünü teşkil eden orta-yüksek tekno-

lojide son beş yılda yıllık ortalama 9 milyar TL'lik yatırıma teşvik vermişiz. Proje Bazlı Yatırım Teşvik Sistemi ile bu raka-



Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Başbakan Binali Yıldırım ve Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Beştepe Millet Kültür ve Kongre Merkezi'nde düzenlenen "Proje Bazlı Teşvik Sistemi Tanıtımı ve 2017 Yılında Hazırlıkları Tamamlanan Yatırımlara Teşvik Belgesi Dağıtım Töreni"ne katıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, tören sonunda teşvik belgesi alan işadamlarıyla hatıra fotoğrafı çektirdi.

ma ilave olarak sadece altı ayda 90 milyar TL'lik yatırımı teşvik ediyoruz" diye konuştu.

#### YATIRIM KONULARI

Stratejik nitelikleri ve teknolojik özellikleri nedeniyle proje bazlı olarak desteklenecek yatırımların üretim konuları şöyle:

- Yenilenebilir enerji teknolojileri (İngot ve hücre üretimi ile entegre güneş paneli üretimi)
- Metalürji yatırımları (Alüminyum yassı mamul, entegre madencilik, külçe çinko, külçe kurşun, izabe ve katot bakır üretimi vb.)
- Ham petrol işleme rafinerisi
- Petrokimya ürünleri (Polietilen, Polipropilen, Polimer-Çips, PTA-MEG vb.)
- Karbon elyaf ve kompozit malzeme
- Tıbbi cihazlar ve sağlık teknolojileri (Kateter, stent, kalp kapakçığı üretimi)
- Raylı sistem araçları (Hızlı tren, metro vb.)
- Savunma sanayi teknolojileri (Muhtelif zırhlı araçlar, muharebe uçağı)
- Motorlu taşıtlar-elektronik (Hibrit motor, dizel motor ve batarya üretimi)
- Tarım teknolojileri yatırımları (Entegre teknik hayvancılık).

#### PROJE BAZLI SİSTEM

Proje Bazlı Teşvik Sistemi, 7 Eylül 2016 tarihli ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Yatırımların Proje Bazında Desteklen-



mesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 80'inci maddesi ile Proje Bazlı Teşvik Sistemi'ne ilişkin usul ve esasları belirleyen "Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Karar" kapsamında uygulanıyor.

Söz konusu destek sistemi ile kalkınma

planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda, asgari 100 milyon dolar tutarındaki, Türkiye'nin mevcut veya gelecekte ortaya çıkabilecek ihtiyaçlarını karşılayacak, arz güvenliğini sağlayacak, dışa bağımlılığı azaltacak, teknolojik dönüşümünü sağlayacak, yenilikçi, Ar-Ge yoğun ve katma değeri yüksek yatırımlar proje bazlı olarak destekleniyor.

#### İLK PROJE MARDİN'DEN

Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında desteklenen ilk proje, Mardin'in Mazıdağı ilçesinde gerçekleştirilecek. 2.4 milyar TL tutarındaki 900 kişiye istihdam sağlayacak Metal Geri Kazanım ve Entegre Gübre Tesisi'ne yönelik yatırımın niteliklerini ve sağlanacak destek unsurlarını

### Murat AKYÜZ / İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçı Birlikleri Başkanı "Türkiye'nin geleceğine katkı sağlayacak"



Türkiye'nin petrokimya ve kimyasal hammaddelerde yüzde 90'a yakın ithalat bağımlılığı var. Bu hammaddelerin Türkiye'de üretilebilmesi için ancak böyle bir teşvik yöntemiyle olabilecek. Çünkü bu projelerde yatırım tutarları çok yüksek. Dünyada birçok ülkede benzeri teşvik mekanizmaları var. Bu desteği sağlarken elbette her firmanın ve sektörün farklı beklentileri var. Bizim sektör açısından hammadde olarak kullanılan petrol türevleri gerekiyorsa boru hatlarıyla Türkiye'ye getirilmeli. Teşviklerin doğrudan ve güvenli transferinin yapıldığı bu bölgeye verilmesinde fayda var. Türkiye'nin geleceğine oldukça yüksek miktarda katkı sağlayacak. Güzel bir başlangıç yaptık. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yatırım yerlerinin ve arsalarının gerekiyorsa ücretsiz verileceğini söyledi. Arsa temininin de bu şekilde yapılması, büyük bir avantaj sağlayacak.

## PARA | KAPAK - 1

Kutay KALELİ / Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu Türkiye Bölümü Yön. Krl Bşk.  
**"Güneş enerjisi santrallerinin sayısı artacak"**



Dünyada özellikle gölet ve baraj göl alanları üzerinde kurulan ve kurulumu devam eden küçük ve orta ölçekli güneş enerjisi santralleri bulunuyor. Türkiye'de bu sistem ilk kez üstelik de yerli güneş enerjisi panelleri kullanılarak, İstanbul Enerji ile İSKİ işbirliği ile Büyükçekmece gölü üzerinde denendi, başarılı da oldu. Bu ve benzeri yüzen güneş enerjisi santrallerinin sayısının yeni düzenleme sonrasında artacağını düşünüyoruz. Güneş enerjisinden elektrik üretimi yatırımları bugün için üretilen birim elektrik başına en ucuz kaynak ve her geçen gün de daha da ucuzluyor. Bu anlamda Orman ve Su İşleri Bakanı Veynel Eroğlu'nun da açıkladığı gibi Devlet Su İşleri'nin tarımsal sulama, pompaj vb. yüksek elektrik giderleri nedeni ile durdurduğu, yavaşlattığı ya da askıya aldığı faaliyetleri

GES'ler sayesinde yeniden başlayabilir. Bu anlamda göl alanlarından faydalanmak sureti ile kullanılmayan bu alanları milli ekonomiye kazandırmış, yenilenebilir enerji kurulu gücümüzü arttırmış, ilave olarak da çiftçilik, tarım ve pompaj faaliyetlerimizi kesintisiz devam ettirmiş olacaktır.

ni içeren destek kararı 24 Nisan 2017'de Resmi Gazete'de yayımlandı ve anılan yatırım adına yatırım teşvik belgesi düzenlendi. Geçen hafta gerçekleştirilen Proje Bazlı Teşvik Sistemi tanıtım töreni kapsamında açıklanan 135 milyar TL tutarındaki 23 adet yatırım projesinin her biri için, Resmi Gazete'de yayımlanacak destek kararlarını müteakip yatırım teşvik belgesi düzenlenecek.

Mardin'de desteklenen projeye birlikte Proje Bazlı Teşvik Sistemi çerçevesinde bu zamana kadar 24 projeye yatırım teşvik belgesi verildi. Yatırım tutarı 137.4 milyar TL'ye ulaşırken, toplam istihdam 35 bin kişiyi aştı. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'ye göre, yılsonunda söz konusu teşvik programı çerçevesinde toplam yatırım tutarında yeni bir rekora ulaşılacak.

### SAVUNMA ALANINDA BEŞ PROJE

Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında, savunma sanayisine yönelik beş proje süper teşvikten yararlanacak. Zırhlı kara aracı üreticilerinden BMC süper teşvik kapsamında üü savunma sanayinde olmak üzere dört yatırım projesini Sakarya'da hayata geçirecek. BMC, tekerlekli muhtelif zırhlı araç üretimine yönelik yapacağı 429 milyon TL'lik yatırım ile 575 kişiye istihdam sağlayacak. BMC ayrıca paletli zırhlı araç, lazer silahı, insansız zırhlı araç gibi savunma sanayisi ürünleri için gerçekleştireceği 456 milyon TL'lik yatırım ile, 575 kişiyi istihdam edecek. Dizel motor üretme konusunda da



iddialı olan BMC, süper teşvik kapsamında çeşitli güçlerde dizel motor üretimine



yönelik 507 milyon TL'lik projeyi hayata geçirecek. BMC söz konusu üç yatırım için toplam 1 milyar 392 milyon TL'lik kaynak kullanacak. BMC'nin ulaştırma teknoloji alanında raylı sistem araçlarına yönelik 495 milyon TL'lik yatırımı da süper teşviklerden yararlanacak. Böylece BMC'nin süper teşvik kapsamında gerçekleştireceği yatırımların toplam büyüklüğü 1 milyar 887 milyon TL'ye ulaşacak.

Most Makine, süper teşvik kapsamında savunma sanayisine yönelik olarak çelikten mamul ürünler üretmek için 1 milyar 532 milyon TL yatırım yapacak. Bu yatırımla 800 kişiye doğrudan istihdam sağlayacak.

### MİLLİ SAVAŞ UÇAĞI

Savunma sanayinde desteklenecek projelerden biri de milli savaş uçağı. Türk sanayisinin yüksek teknoloji merkezlerinden Türk Havaçılık ve Uzay Sanayii AŞ (TUSAS/TAI), Milli Muharip Uçak ön tasarımı için 4 milyar 817 milyon TL'lik yatırım yapacak. Türkiye'yi savunma ve yüksek teknolojide sınıf atlatacak projeye 3 bin 200 kişinin doğrudan, 11 bin 200 kişinin dolaylı istihdamı öngörülüyor. TAI ana yükleniciliğinde gerçekleştirilen projeye Türk Hava Kuvvetleri envanterinde bulunan ve 2030'lu yıllardan itibaren kademeli olarak devreden çıkarılması düşünülen F-16 uçaklarının yerini alabilecek yurt içi imkan ve kabiliyetlerle tasarlanan modern uçakların üretilmesi amaçlanıyor.

Proje Bazlı Teşvik çerçevesinde teşvik belgesi alan Vestel, 28.4 milyar TL yatırım büyüklüğü ile elektrikli batarya üretimi yapacak. Yatırımda 6 bin 240 kişi doğrudan, 24 bin 960 kişi dolaylı istihdam edilecek. Zorlu Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Nazif Zorlu, "Entegre

## Tarıma 17.5 milyar TL destek beklentisi

2018'de 14.5 milyar TL'lik destek bütçesinin ayrıldığı tarım sektörüne, 2019'da 17.5 milyar TL destek aktarılması planlanıyor. Tarımsal desteklemelerin 2019'da 17.5 milyar TL olması konusunda Başbakan'a teklifte bulunduğunu açıklayan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba, bu konu üzerinde çalışmaların sürdüğü bilgisini verdi. Bakanlık, 2018 yılı destekleme ödemeleri kapsamında üreticilere Ocak ayından bu yana 7.1 milyar TL nakit hibe ödedi. Böylece 2018 yılı için üreticilere verilmesi planlanan toplam tarımsal desteklerin yüzde 49'luk kısmı ödenmiş olacak. Bu arada Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2019'da ödenecek 2018 yılı tarımsal destek ödemelerini gecikmeden Şubat ayında açıkladı. "2018 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar" ile mazotta ürün bazında destek artışına gidildi. 2018 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) kayıtlarına göre, tarımda kullanılan



mazot desteği için pamuk ve çeltikte dekar başına 40 TL ödenecek. Dekar başına mazot desteği ödemesi yağlık ayçiçeği, soya fasulyesi, dane mısır ve patatesten 19 TL'ye, buğday, arpa, çavdar, yulaf ve tritikalede 15 TL'ye çıkacak. Bakanlar Kurulu Kararı ile 2017'de kaldırılan besi desteği uygulamasına yeniden başlandı. Bakanlık Kayıt Sistemlerine kayıtlı, yurtiçinde doğmuş ve besi süresini tamamlamış manda dahil erkek sığırlarını kesimhanelerde kestiren yetiştiricilere 1-200 baş için, hayvan başına 250 TL'ye kadar besi desteği verilecek. Süt regülasyon uygulamasında, Et ve Süt Kurumu (ESK) tarafından yapılan alım ve satım arasında oluşacak fark, hayvancılık destekleme bütçesinden karşılanacak. Regülasyon 2018 yılından başlamak üzere iki yıl süreyle uygulanacak. Fark ödemesi desteklerinde 17 üründen 14'ünde destek miktarı değişmezken, kuru fasulye, nohut ve mercimekte kilogram başına destek ödemesi 20 kuruşa artışla 50 kuruşa yükseltildi.

bir tesis yatırımı olacak. Hammadde dahil, dışa bağımlılık olmayacak. Know-how satın alacağız. Yatırımı Çinli ortaklarımızla birlikte yapacağız. Böyle bir yatırımın Türkiye'de olması çok önemli. Yatırım yapıldıktan sonra, tüm dünyada böyle teşvikler veriliyor. ABD ne yaptı, yatırımı çekmek için vergileri düşürdü" diye konuştu.



Ahmet Nazif Zorlu

neş, rüzgar ve jeotermal yatırımlarda ciddi teşvik olduğunu dile getiren Şimşek, bunun daha da güçlendirilerek devam ettirilmesi gerektiğini kaydetmişti. Güneş panellerinin maliyetlerinin hızlı bir şekilde düştüğünü, kapasitenin arttığını belirten Şimşek, Türkiye'nin de bu alanda hızlı adımlar attığını, çatılara güneş panellerinin kurulmasının kolaylaştırıldığını, bu konuda yapılması gereken ne varsa yapacaklarının altını çizdi.

Elektrikli araçların 2040'tan önce gele-



neksel enerjiyi kullanan araçların önüne geçeceğini dile getiren Şimşek, 2040 yılında elektrikli araçların satışının diğer bütün araçları geçmiş olacağını vurguladı. Çevre dostu yatırımları finanse etmek üzere tahvil ihraçlarının teşvik edilmesi ve artırılmasının çok kritik olduğuna dikkati çeken Şimşek, kamu bankalarına bu konuda öncü olma çağrısında bulundu. Şimşek, vergi, teşvik ve kredi politikalarının bu çerçevede şekillendirildiğinde bu teknolojilere yatırımın getirisinin artılabileceğini belirterek, "Getirisi yüksek olan alanlara da piyasaların yönelmesi kadar doğal bir şey olamaz. Yeterince kaynak da var" dedi.

### PETROKİMYA YATIRIMLARI

Süper teşviklerden yararlanacak projeler arasında kimya sektörü yatırımları dikkat çekiyor. SASA Adana veya Hatay'da 28 milyar 50 milyon TL yatı-



### YENİLENEBİLİR ENERJİYE DESTEK

Süper teşviklerden yararlanacak projeler arasında iki yenilenebilir enerji teknolojileri yatırımı da bulunuyor. Atayurt, Malatya'da gerçekleştireceği 1 milyar 379 milyon TL büyüklüğe sahip yatırımla ingot ve hücre üretimi ile entegre güneş paneli üretimi yapacak. Ingot ve hücre üretimi ile entegre güneş paneli alanında Ekore ise Niğde'de 2.2 milyar TL'lik bir yatırımı hayata geçirecek.

Yenilenebilir enerjiye daha çok teşvik verilmesi gerektiğini belirten Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, yaptığı bir açıklamada Türkiye'nin bu noktada doğru yolda olduğunu söylemişti. Gü-

## PARA | KAPAK - 1

Muharrem YILMAZ / Süttaş Yönetim Kurulu Başkanı

### "Bingöl'de kalkınmaya katkı sağlayacak"



Süttaş Doğu, Güney Doğu Anadolu Sütçülük Projesi Bingöl Entegre Teknik Hayvancılık ve İmalat Sanayi yatırımımız teşvik belgesi aldı. Süttaş, Türkiye'deki üretim kapasitesini yüzde 30 artıracak olan tesislerde bin 63 ton/gün süt işleyip, 600 ton/gün yem ve 80 ton/gün organomineral gübre ile 6.4 MWh elektrik üretecek. Ayrıca 10 bin baş sağmal kapasiteli beş adet damızlık süt sığırı geliştirme çiftliği, 6 bin 500 baş kapasiteli bir adet yetiştirme çiftliği ve 5 bin baş kapasiteli bir adet besi çiftliği yatırımı yapacak ve yatırım tamamlandığında bin 12 kişiyi istihdam edecek. Bunun yanı sıra 5 bin üretici aileyle birlikte çalışıp, bölgeye her ay 60 milyon TL düzenli gelir sağlayacak olan bu büyük proje, Bingöl ve çevresinde ekonomik ve sosyal kalkınmaya büyük katkıda bulunacak.

rım büyüklüğüne sahip PTA-MEG üretim tesisi yatırımını hayata geçirecek. SASA, Adana'da ise 998 milyon TL'lik petrokimya üretim tesisi (poli,mer/çips) yatırımı yapacak. Ersan şirketi Kahramanmaraş'ta 3 milyar 120 milyon TL yatırımla ham petrol işleme rafinerisi yatırımı, Metcap Enerji Edirne'de 15 milyar TL yatırımla polietilen ve polipropilen üretimi, CFS Adana'da 4 milyar 110 milyon TL yatırımla polipropilen üretimi yatırımı hayata geçirecek.

"Süper teşvik" programı kapsamında Dow Aksa, Yalova Kompozit ve Kimya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde (YALKIM OSB) karbon elyaf ve ara ürünlerin üretimini geliştirmesini yapacak. 1.86 milyar TL yatırımla büyüklüğüne sahip proje ile 434 kişi istihdam edilecek. Proje Bazlı

Teşvik Sistemi'ne dahil olmaktan büyük mutluluk ve gurur duyduklarını ifade eden Dow Aksa Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Ali Berkman, yaptığı açıklamada 2023 yılına kadar kademeli olarak yapacakları yatırımlarla kurulu kapasitelerini yıllık 3 bin 500 tondan 13 bin 400 tona çıkaracaklarını ifade etti. Berkman, Hükümetin sağladığı teşvik sayesinde ileri teknoloji yatırımıyla hayata geçen, ticari ve savun-



Mehmet Ali Berkman



Ali Kibar

mada karbon elyafa ihtiyaç duyan kompozit sektöründe dünyanın önde gelen üreticilerinden biri olacaklarını ifade etti.

Kibar Holding şirketlerinden Assan Alüminyum, Sakarya'da gerçekleştireceği 3 milyar 71 milyon TL'lik "Direkt Sogutmalı Slab Döküm ve Sıcak Haddeleme Yöntemi ile Alüminyum Yassı Mamul Üretimi" yatırımı için süper teşvik belgesi aldı. Assan bu yatırımla 640 kişiye istihdam sağlayacak. Kibar Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ali Kibar yaptığı açıklamada, Proje Bazlı Teşvik Sistemi'nin geniş kapsamlı, birçok yatırımın bir arada değerlendirildiği ve yatırım istahının pozitif olduğu bir süreç gibi görmek gerektiğini vurgulayarak, "Türkiye'deki birçok ekonomik gelişmenin ötesinde, böyle güzel ve farklı yatırımcı grupların yatırım yapması, istihdam, katma değer ikamesi ve değişik avantajları itibarıyla Türkiye'ye katılacak ekstra değerlerdir" dedi.

#### SAĞLIĞA SÜPER TEŞVİK

Süper teşvik paketinden sağlık teknolojilerine yönelik 1.5 milyar TL'lik yatırımla yararlanan Alvimedica, muhte-

lif kateter, ilaçlı stent ve kalp kapakçığı üretimiyle Türkiye'nin sağlık teknolojilerindeki dışa bağımlılığını azaltacak. Yatırımda 4 bin kişinin doğrudan istihdamı sağlanacak. Alvimedica Yönetim Kurulu Başkanı Leyla Alaton, Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında desteklenen tıbbi cihaz alanındaki yatırımlarının Türkiye'nin cari açığına yıllık 700 milyon dolar seviyesinde iyileştirme sağlayacağını belirterek, "2018'in sonlarına doğru yatırımın ilk etabı

olan rezervuarlı, polimersiz ilaç salımlı stent üretimine başlanacak. Herleyen yıllarda ise söz konusu ilaçlı stentin tüm teknolojik altyapısı peyderpey ülkemize kazandırılacak" dedi.

Alaton, Alvimedica'nın bu yatırımla hem fiyat avantajı sağlayacağını hem de ilaçlı stent teknolojisinde sınırları belirleyen teknolojik üstünlüğünü sonuna kadar kullanabileceğini ifade etti.

#### DIŞA BAĞIMLILIĞI AZALTACAK

İş insanları, proje bazlı teşvik sistemini "cesaret verici, teşvik edici" olarak nitelendirdi. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSIAD) Genel Başkanı Abdurrahman Kaan, proje

bazlı teşvik sisteminin, Türkiye ekonomisinin 2017 yılında yakaladığı yüksek büyümeyi 2018'de de sürdürmesi adına çok önemli bir fırsat olarak gördüklerini vurguladı. Kaan, Türkiye'nin yüksek oranda açık verdiği hammaddeler, sanayi üretimi için kritik rol oynayan ürünler ve yüksek teknoloji ürünlerinin bu teşvikler kapsamında desteklenecek olmasının, ekonominin sürdürülebilir ve güçlü bir büyüme sürecine girmesinde oldukça önemli bir eşik olacağını kaydetti.

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanlığı'na yeniden seçilen Er-



Leyla Alaton



Abdurrahman Kaan





Erdal Bahçivan

dal Bahçivan, bu büyük yatırım teşvik hamlesini sanayiye ve üretim ekonomisini destekleyen önemli bir adım olarak gördüğünü söyledi. Türkiye'nin ilk kez tamamı sanayiye odaklı bir teşvik paketi açıkladığını dile getiren Bahçivan, bu paketin, bugüne kadar açıklanan teşvik paketleri ile karşılaştırıldığında vergisel, istihdam, finansal, yatırım yerleri ve kamu alım garantisinden izin ve ruhsatlara, tahsislerden lisans ve tescillerde getirilen kolaylıklara kadar adeta devrim niteliğinde olduğunu aktardı.

Cuma günü itibariyle İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanlığı koltuğunda oturan Öztürk Oran ise, Proje Bazlı Teşvik Sistemi'nin Türkiye'den dev küresel markalar çıkarmaları için dönüm noktası olacağını belirterek, alınan stratejik tedbirlerin, cari açığı ve enflasyonu azaltarak 2018'de kırmaya devam edecekleri büyüme ve istihdam rekorları için de önemli bir çığa oluşturacağını aktardı.

### YEDİ ODAK SEKTÖR

Hükümetin ithalata bağımlılığı azaltacak, cari açığı frenleyecek adımlarından biri de yedi odak sektörde 43 ürün grubunun yerli üretiminin desteklenmesi olacak. Türkiye'nin üretim yetenekleri, ithalat payı, pazar büyüklüğü, rekabet potansiyeli, teknoloji düzeyi" gibi kriterler dikkate alınarak belirlenen ürün grubu listesinde hızlı ve rahat şekilde üretime geçilebilecek kimya ve ilaç, yarı iletken ve elektronik, makine ve teçhizat, motorlu kara taşıtları, gıda, içecek ve tütün, bilişim ve yazılım ile ana metal sektörlerinde 43 ürün grubu belirlendi. Yerleştirme Yürütme Kurulu tarafından belirlenen ilk yerleştirme listesinden aşılardan serumlara, güç elektroniği

## Nihat ÇELİK / Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Genel Başkanı "Yetiştiricilerimiz için çok olumlu"



TBMM Genel Kurulu'nda görüşülen DSİ Kanun Tasarısı'yla hayvan sahiplerinden alınan, hayvanların tanımlanmasında kullanılan kulak küpesi, mikroçip ve benzeri tanımlama araçlarından bedel alınmaması getiriliyor. Bu durum yetiştiricilerimiz için fevkalade olumlu bir durum. Ancak aynı düzenlemede, "Mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi konusunda karar vermek üzere, vali yardımcısı başkanlığında toplanacak komisyonda, DSİ Genel Müdürlüğü ve Orman Genel Müdürlüğü yetkilileri ile köy veya mahalle muhtarı da asli üye olarak yer alacak" maddesi bulunuyor. Bu haliyle tasarıda, meralarımızın asli sahipleri olan Koyun Keçi Yetiştirici Birliklerimizin temsilcileri yer almıyor. Biz ise il mera komisyonlarında birlik temsilcilerimizin de doğal üye olarak bulunmasını istiyoruz. Bu nedenle çıkacak olan kanunda birliklerimizin temsilcilerine de komisyonlarda doğal üye olarak yer verilmesini bekliyoruz. Meralarımız küçükbaş hayvanlarımız için var. Küçükbaş hayvancılıkla istihgal edenler ise 80 ilimizde faaliyet gösteren 260 bin üyeli Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerimiz. Onun için bu birliklerimizin de söz sahibi olma hakları son derece doğal. Diğer yandan Bakanlığımızın uygulamaya koyduğu 300 Koyun Projesi'ni sektörel anlamda destekliyor başarıya ulaşmasını temenni ediyoruz. Proje ile bugün 45 milyon civarında olan küçükbaş hayvan sayımızın daha da artırılması mümkün olacak. Ben şahsen projenin başarılı olacağına yürekten inanıyorum.

sistemlerinden elektrikli ve hibrit araçlar için batarya ve güç yönetim sistemlerine, sanai robotlardan dijital gösterge panellerine, simülasyon yazılımlarından sıvı çelik üretim hammaddesine kadar birçok ürün grubu yer alıyor.

Yatırım ihtiyacı analiziyle bu ürün gruplarında geliştirilecek projelerin özel destek ve teşvik ihtiyacı belirlenecek. Yatırımların ihtiyacına göre, ürün geliştirme ve ticarileştirme, teknoloji geliştirme, sertifikasyon ve sanai hakları, yer tahsisi, yatırım teşvikleri, vergisel düzenlemeler

ve altyapı destekleri devreye sokulacak. Yerleştirilecek ürün gruplarının global pazara entegrasyonu da ihmal edilmeyecek. Dış ticaret pazarları belirlenecek, serbest ticaret anlaşmaları yapılacak. İhracat aşamasında teşvikler, gümrük vergileri, koruma tedbirleri, ihracat destekleri devreye girecek. 43 üründe yapılacak yerleştirilmenin ilk etkileri iki yıl içinde hissedilecek, beş yıl içinde ise 19.6 milyar dolar yurtiçinde kalacak...

### ÖNCELİKLENDİRME KRİTERLERİ

Yerleştirme ürün gruplarına yönelik geliştirilen ve hayata geçirilmesi öngörülen projeler, KOSGEB İcra Kurulu kararıyla ürün geliştirme, ticarileştirme noktasında 5 milyon TL'ye kadar destekten yararlanabilecek. Teknoloji geliştirme noktasında TÜBİTAK Bilim Kurulu, TEYDEP, Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri devreye girecek. Sertifikasyon ve sanai haklarda Türk Patent-TSE destekleri, yer tahsisinde OSB, endüstri bölgesi, kümelenmeler, teknopark ve sanayi kuruluşlarına verilen destekler uygulanabilecek. Söz konusu projelerde Ekonomi Bakanlığı'nın yatırım teşviklerinden, Maliye Bakanlığı'nın vergisel düzenlemelerinden, Kalkınma Bakanlığı'nın altyapı desteklerinden yararlanılabilecek. Söz konusu ürünler sadece iç piyasanın tale-



## PARA | KAPAK - 1

### Proje bazlı teşvikte sağlanan destekler

Uygun olduğu tespit edilen ve proje bazlı olarak desteklenmesine karar verilen yatırım projelerine nitelik ve ihtiyaçları doğrultusunda çok çeşitli destek alternatifleri sunuluyor. Bu kapsamda yatırımcılara sağlanan destekler şöyle:

- **Vergisel Destekler:** Gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, bina inşaat harcamaları için KDV İadesi, yatırım tutarının iki katına kadar kurumlar vergisi indirim veya 10 yıla kadar kurumlar vergisi istisnası
- **İstihdam Destekleri:** 10 yıla kadar sigorta primi işveren hissesi desteği, 10 yıl süreyle gelir vergisi stopajı desteği,



- **Finansal Destekler:** Yatırımın finansmanında kullanılan yatırım kredisi için 10 yıla kadar faiz veya kâr payı desteği, sermaye katkısı, 10 yıla kadar enerji desteği,
- **Yatırım Yeri ile İlgili Destekler:** Yatırım yeri tahsis ve belirli şartlarda söz konusu taşınmazın bedelsiz olarak yatırımcıya devredilmesi, altyapı desteği
- **Diğer Destekler:** Kamu alım garantisi ve

ile izin, ruhsat, tahsis, lisans ve tescillerde kolaylık getirilmesi desteklerinden bir veya birden fazlasından yararlanılabiliyor.

bini karşılamak, ithalatı önlemek için yapılmayacak. Global Pazara entegrasyon süreci de planlanacak.

Bu noktada Yerlileştirme Yürütme Kurulu'nun ürün ve firma kriter onayı sürecinden de bahsetmekte fayda var. Önce bilgi istek dokümanı yayımlanacak. Firmalar tarafından iletilen talepler değerlendirilecek. 70 üzerinde puan alan ürünler arasında önceliklendirme yapılması, yol haritasının belirlenerek Yerlileştirme Kurulu'na sunulması, ürün bazında desteklerin hayata geçirilmesi söz konusu olacak.

Ürün önceliklendirme kriterlerinde ürünün orta-yüksek ve yüksek teknoloji grubunda yer alması, ülke ithalatı içerisinde önemli paya sahip olması, ihracat potansiyelinin bulunması, diğer sektörlere katkısının ve ürün teknoloji hazırlık seviyesinin yüksek olmasına bakılacak.

Firma önceliklendirme kriterleri çerçevesinde ise üretim yetenekleri, gerçekleştirdiği ihracat tutarları, finansal güvenilirliği, yerlileştirme projesine öz sermaye katkısı oranı, projeye müşteriyle başvurması, Ar-Ge merkezi durumu gibi esaslar göz önünde bulundurulacak.

#### HAZİNE'DEN KAYNAK

Girişimcilere sağlanan desteklere bir yenisi daha ekleniyor. Yenilikçi ve teknoloji odaklı girişimleri desteklemek amacıyla Hazine Müsteşarlığı'nın girişim sermayesi fonlarına doğrudan kaynak aktarmasına imkan sağlayacak Bakanlar Kurulu kararı Başbakanlığa gönderildi.



Söz konusu düzenlemeyle girişimcilere 2 milyar TL tutarındaki kaynak girişim sermayesi fonları aracılığıyla aktarılacak.

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, konuya ilişkin yaptığı açıklamada, bu kaynağın, 2023 yılına kadar Müsteşarlık tarafından fonlara taahhütte bulunularak aktarılacağını belirterek, bunun aynı zamanda gelecek beş yıl içerisinde ülke ekonomisine en az 4 milyar TL tutarında kaldıraç etkisi yaratacağını kaydetti. Şimşek'in yaptığı açıklamalara göre, bu düzenleme girişimciler ve yatırımcılar için bir milat olarak kabul edilecek. Hükümetin gündeminde olan yeni projeler sırasıyla uygulamaya konulacak. Öncelikle sanayi üniversite iş birliği alanına yeni

bir soluk getirilecek, ticarileşme aşamasındaki girişimler üniversiteler bünyesinde kurulacak fonlar aracılığıyla desteklenecek. Üniversitelerimiz fon yönetimi konusunda tecrübe edinecek, ekosisteme her yönüyle destek sağlanacak. İnovatif ve teknolojik fikirler kolay bir şekilde finansmana erişecek, dünyada 1 milyar dolar değerlemeye ulaşan ve "unicorn" girişimler arasına Türk girişimleri de girebilecek.

Kurulacak mikro katılım fonu ile öncelik kadın girişimcilerde olmak üzere bölgesel destekler sağlanacak. En küçük işletmelere bile fonlar aracılığıyla kaynak aktarılacak. Katılım bankalarımızın girişim sermayesi fonları konusunda tecrübe edinmesi amacıyla ortak fon kurma çalışmalarını, bu düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle hızlanacak, girişimcilerin faizsiz finansmana erişiminin artırılmasını teminen mudaraba-muşaraka benzeri alternatif finansman araçlarının kullanılması da yaygınlaşacak.

#### ÜRETİCİ DE UNUTULMADI

Yeni destek ve teşviklerde tarım sek-



törü unutulmayacak. TBMM Genel Kurulu'nda görüşmeleri süren Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Kanun Tasarısı'na göre hayvan sahiplerinden alınan, hayvanların tanımlanmasında kullanılan kulak küpesi, mikroçip ve benzeri tanımlama araçlarından bedel alınmayacak. Tohumculuk alt birlik gelirleri arasında yer alan birlik üyelerinin tohumculukla ilgili ürün, mal ve hizmet satışlarından binde üç oranında kesilen komisyonun üst sınırı binde bire çekilecek. Böylece üyelerin elde edecekleri gelirden artış sağlanacak. Tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ile tarım kredi kooperatifleri için tanınan damga vergisi istisnası, sulama kooperatifleri hakkında da uygulanacak.

Tarımsal destekleme araçlarından kırsal kalkınma destekleri içinde yer alan toplulaştırma, tarla içi geliştirme hizmetleri ve sulama sistemlerinin destekleri, DSI tarafından hizmet alımı şeklinde yapılacak. Tasarıyla, arazi toplulaştırılması yapılacak. Buna göre, arazilerin tabii ve suni etkilerle bozulmasının ve parçalanmasının önlenmesi, parçalanmış arazilerde ise tabii özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulması ile köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanması maksadıyla arazi toplulaştırması yapılacaktır.

Arazi toplulaştırması uygulamalarında, tahsisli araziler asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altındaki araziler ile birleştirilerek asgari büyüklükte yeni tarımsal araziler oluşturulabilecektir. Bu suretle oluşturulan araziler öncelikle arazi toplulaştırmasına veya kamulaştırma konusu olan arazi maliklerine, bu kişiler satın almadığı takdirde, yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüğünde tarım arazisi bulunmayan yöre çiftçilerine rayiç bedeli üzerinden satılacaktır.

### İZİNSİZ SULAMAYA PARA CEZASI

DSI'nin, su tahsisli yapmaya görevli ve yetkili olduğuna dair hüküm açık şekilde kanuna yazılıyor. Sulama kooperatiflerinin kurulmasına izin vermek, sulama kooperatiflerini denetlemek, bunların eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olarak neticelendirilmesi için gerekli tedbirleri almak DSI'nin yetkisinde olacaktır.

Sulama tesislerinden izinsiz olarak su



kullanımlara, izinli kullanım olması halinde alınması gereken işletme ve bakım ücretinin yüzde 50 fazlası tutarında idari para cezası verilecektir. Sulama tesisleri, DSI tarafından hizmet alımı suretiyle işlettirilebilecektir. Sulama Birliği, amacına ulaşamayacağına tespit edilmesi durumunda DSI'nin teklifi üzerine feshedilecektir. Sulama birlik görev alanında yer alan su kullanıcılarının tesislerden faydalanabilmesi için o birliğe üye olması gerekecektir. Birliğe ilk üyelik kaydı sırasında bir defaya mahsus olmak üzere DSI'nin



belirlediği katılım payı tahsil edilecektir.

Su kullanıcıları olma vasfını kaybedenlerin üyelikleri resen sonlandırılacaktır. Bu arada, "Sulama hizmetlerinden yararlanacakların su aboneliği sözleşmesi imzalamaları ve çiftçilerin tarlalarına sayaç takılmasının uygulamada sorun yaratacağı, sulama tesislerinin özel sektöre devredilmesinin de çiftçiye zor durumda bırakacağı" gerekçeleriyle bu hükümleri düzenleyen 5. ve 6. madde tasarıdan çıkarıldı.

### GÜNEŞ ENERJİ SİSTEMLERİ

Tasarıya göre DSI Genel Müdürlüğü, tarımsal sulama tesislerinin elektrik ihtiyacını karşılamak amacıyla lisanssız



olarak yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi kurabilecek. Baraj, gölet ve kanal gibi su yüzeyleri ile rezervuar alanında azami su kotu ile işletme kotu arasında kalan yerlerde güneş enerji sistemlerinin kurulmasına yönelik DSI Genel Müdürlüğü'ne gelen taleplerden uygun görülenleri bedeli karşılığında kiralamak, DSI'nin görevleri arasına ekleniyor.

Enerjide yerli ve milli kaynakların artırılması hedefine kilitlenen hükümet, hatırlanacağı üzere kamuoyunda torba yasa olarak bilinen Vergi Kanunları ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik getiren yasayla yenilenebilir enerji kaynaklarından en üst düzeyde istifade etme hedefi doğrultusunda elektrik enerjisi üretimini teşvik etmişti. Mart ayı sonunda Resmi Gazete'de yayımlanan yasaya göre sahibi oldukları veya kiralandıkları meskenlerde, eklentileri dahil lisanssız yürütülebilecek faaliyetler kapsamında kurdukları, kurulu gücü 10 azami 10 kW olan, çatı ve cephe uygulamalı yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisinden ürettikleri elektrik enerjisi son kaynak tedarik şirketlerine satanlar, gelir vergisi ve buna bağlı KDV muafiyetinden yararlanacak. Üretim satılabilecekleri elektrik enerjisi miktarının tespitinde azami 10 kW'lık sınır göz önünde bulundurulacaktır.

Önceki hafta temeli atılan Akkuyu Nükleer Güç Santrali yatırımları, Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda stratejik yatırımlar için öngörülen teşvik ve desteklerden yararlandırılacaktır.

### ORMAN DIŞI ALANLAR

TBMM Genel Kurulu'nda görüşülen DSI kanun tasarisına göre, orman kadastrosu yapılmayan veya orman kadastrosu yapılmış olup da orman sınırları dışında kalan yerlerde bulunan, gerçek

## PARA | KAPAK - 1



veya özel hukuk tüzel kişileri adına tapuda tescilli olduğu halde, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmaları sırasında kamulaştırılmaksızın orman idaresince 31 Aralık 2017 tarihinden önce ağaçlandırılmış olan taşınmazlardan, orman olarak kullanılmasında yarar görülen taşınmazlara karşılık; aynı bölgede bulunan 2/B taşınmazlarından, bunun mümkün olmaması halinde diğer hazine taşınmazlarından eşdeğer taşınmaz verilebilecek.

Orman ve Su İşleri Bakanlığınca, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmemeyen ve tarım alanına dönüştürülmesi de mümkün olmayan yerlerle, yürürlük tarihinde üzerinde yerleşim yeri bulunan ya da yerleşim yeri oluşturulması uygun olan taşlık, kayalık, verimsiz ve fiilen orman vasfı taşımayan alanlardan Bakanlar Kurulunca belirlenen alanlar, orman sınırları dışına çıkartılarak tapuda Hazine adına tescil edilecek.

Orman sınırları dışına çıkartılan alanın iki katından az olmamak üzere, devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazine'nin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek üzere tahsis edilecek.

Devlet ormanlarında arkeolojik kazı ve restorasyon yapılmasına ve bu alanların kullanımına, tarihi eserlerin restorasyonu ve korunması için gerekli tesislere, odun kömürü, terebentin, katran, sakız gibi işletilmesinde ağaç kullanılan ocakların açılmasına, balık üretmek üzere tesis kurulmasına ve göl, baraj, deniz yüzeyinde yapılan balık üretimi için karada yapılması mecburi tesislere ve yeraltında depolama alanı kurulmasına Orman Genel Müdürlüğüne bedeli alınarak 29 yıla kadar izin verilebilecek.

### TARIMDA İHRACAT İADESİ

Tarımsal ürünlerin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün ve ihracat potansiyelinin artırılmasına yönelik ihracat iadesi yardımıyla bulunulacak. Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun tarımsal

ürünlerde ihracat iadesi yardımlarına ilişkin kararı geçen hafta Resmi Gazete'de yayımlandı. Kararla Türkiye'nin tarımsal ürünlerinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün ve ihracat potansiyelinin artırılması amaçlanıyor. Karara göre, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ödenekleri çerçevesinde karşılanmak üzere, karar kapsamındaki ürünlerin ihracatında, belirlenen ihracat iade miktarları, azami ödeme oranları ve miktar barajları dikkate alınarak ihracat iadesi yardımı sağlanacak. İmalatçı firmalar, kendi dış ticaret şirketleri ya da şirketlerinin de yer aldığı aynı kuruluş bünyesindeki bir dış



ticaret firması kanalıyla ihracatı gerçekleştirmeleri ve dış ticaret firmalarının hak edişlerini imalatçı firmalarına devretmeleri durumunda teşvikten yararlanabilecek. İhracatçı firmalar hak edişlerini, ürünü satın aldıkları imalatçı veya üretici firmalara devredebilecek. Sektörel dış ticaret şirketlerinin (SDŞ) ortakları, SDŞ kanalıyla ihracatı gerçekleştirmeleri ve bu şirketlerce hak edişlerin ortaklarına devredilmesi durumunda teşvikten faydalanabilecek. İhracat iadesi yardımı sağlanabilmesi için fiili ihracatın 1 Ocak



2018'den sonra gerçekleşmesi şartı aranacak.

### TEŞVİKLERE DEVAM

Hükümet istihdama desteği sürdürüyor. Geçen ay Resmi Gazete'de yayımlanan Vergi Kanunları ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde değişiklik getiren yasaya göre, 2020 sonuna kadar (1 Ocak 2018- 31 Aralık 2020 döneminde) işe alınan sigortalılar nedeniyle ilave istihdam sağlayan özel sektör işverenleri için 12 ay süreyle, gelir vergisi stopajı, damga vergisi ve sosyal güvenlik primi desteği teşviki getirilecek. İmalat ve bilişim sektöründe faaliyet gösteren iş yerlerinde ilave işe alınacaklar için daha yüksek tutarda sosyal güvenlik primi desteği sağlanacak.

Kanunla, Bakanlar Kurulu'na, işverenleri aracılığıyla otomatik olarak bir bireysel emeklilik planına dahil olan çalışanların, iki ay içinde sözleşmeden cayma hakkını üç katına kadar artırma yetkisi tanındı.

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerince yapılan veya yaptırılan su, kanalizasyon, arıtma, doğalgaz, elektrik, haberleşme tesisleri, yol yapımı gibi altyapı yatırımları ile küçük sanayi sitelerindeki iş yeri yapımına ilişkin mal teslimi ve hizmet ifaları KDV istisnası kapsamına alındı.

Söz konusu yasayla 2019 sonuna kadar olmak üzere 16 yaş ve üzerindeki araçlar trafikten sildirilir ve imha edilirse, bu araç karşılığında yeni alınan aynı cinsten araç için 10 bin TL'ye kadar ÖTV teşviki getirildi.

Ayrıca kendisine ait konutu olmayanların desteklenmesi ve konut hesabı sisteminin daha etkin hale getirilmesi amacıyla konut alımında yüzde 20 olan devlet katkısı yüzde 25'e çıkarıldı. Kanuna göre okul öncesi çağındaki çocuklar için işverenlerce verilen ve ücretin bir parçası olan kreş ve gündüz bakımevi hizmeti vergi dışı bırakıldı.

Çeyiz hesabında devlet katkısı oranı

yüzde 20'den yüzde 25'e, azami katkı da 5 bin TL'den 7 bin 500 TL'ye çıkarıldı. Kendisine ait bir konutu olmayanlar, ilk ve tek konut satın almaları halinde desteklenecek.

### 250 BİN DÜVE PROJESİ

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, hayvan popülasyonunu artırmak, et ithalatını önlemek amacıyla projeler hayata geçiriyor. "250 Bin Düve Projesi" çerçevesinde 2020 sonuna kadar toplam 250 bin damızlık düve üreticilere verilecek. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri'nin (TKK) yürüteceği projeye damızlık anaç sayısı artırılarak, yetiştiricilerin kapasitesi 15 büyükbaşa çıkarılacak. Projede Ziraat Bankası çiftçilere 100 bin TL kredi kullandıracak. Bu krediler, faiz indirimli kredi uygulamasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararında belirtilen sübvansiyonlara tabi olacak. Yetiştiriciler yedi yıla kadar vade verebilecek. Bu kredinin yüzde 80'i düve, yüzde 20'si yem tedariki için kullanılacak. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba, yaptığı açıklamada proje kapsamında yedi yılda 1.5 milyon damızlık hayvan sayısına ulaşılması planlandığını belirterek, önümüzdeki yıl anne adayları olacak kuzuya destek vermeye başladıklarını kaydetti.

Üreticinin başvuru tarihi itibarıyla TKK'nın kayıtlı ortağı olması, faal olarak büyükbaş süt hayvancılığı yapıyor olması, barınak kapasitesinin yeterli olması, hayvancılık işletmesinin bulunduğu yerde ikamet ediyor olması, kredi kullanmaya engel bir durumunun olmaması gerekiyor. Bu işletmeler, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerine zimmetlenecek ve takip edilecek. Yetiştiricinin TARSİM sigortası yapılacak. Üreticiler kendi hayvanını seçecek, düveler, ahır teslim olarak üreticilere verilecek. Veterinerlik hizmetleri, aşı ve küpe Bakanlık tarafından sağlanacak.

### 500 BİN ANAÇ KOYUN PROJESİ

TIGEM'in (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü) yürüteceği ve halk arasında "300 Koyun Projesi" olarak bilinen "Üretici Şartlarında Sözleşmeli Küçükbaş Hayvancılık Projesi de hayata



geçirildi. Proje kapsamında Sözleşmeli Üretim Modeli ile Türkiye'nin küçükbaş hayvan varlığının artırılması amaçlanıyor.

Ziraat Bankası kredisiyle her bir yetiştiriciye 300 başa kadar olmak üzere 2019 yılı sonuna kadar toplam 500 bin baş damızlık koyun verilmesi hedefleniyor. Her yıl TIGEM ile üretici arasında mahsuplaşma yapılacak ve kalan fark üreticiye ödenecek. Proje kapsamında sekizinci yılda 5 milyon baş damızlık dişi koyun sayısına ulaşılacak. Projeye yeni işletmeler eklenerek hayvan popülasyonu artırılabilecek. Proje başvuruları sona erdi. Bakan Fakıbaba, bu projelere yenilerini eklemeye devam edeceklerinin altını çizdi.

### GENÇ ÇİFTÇİYE HİBE

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Bakanlar Kurulu Kararı gereği 2016-2018 yıllarını kapsayacak şekilde genç çiftçi projelerine 30'ar bin TL hibe verilmesini öngören Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Programı'na bu yıl da devam edecek. 2016 ve 2017 yıllarında yaklaşık 31 bin genç çiftçiye çeşitli projeleri karşılığı olarak 933 milyon TL'lik hibe kullanılırken, bu hibenin 723 milyon TL'si büyükbaş/küçükbaş hayvancılık projeleri, 110 milyon TL'si arıcılık ve kanatlı projeleri ve 100 milyon TL'si bitkisel üretim projeleri için kullanıldı. Hayvancılık projeleri kapsamında; 17 bin 698 genç çiftçiye toplam 104 bin 99 büyükbaş hayvan ve 6 bin 404 genç çiftçiye ise 240 bin 551 adet koyun/keçi teslim edildi.

Bakan Fakıbaba'nın yaptığı açıklamalara göre, 2018 yılı progra-

mı kapsamında yaklaşık 16 bin 750 genç çiftçiye hibe desteği verilecek. Bu sene de hayvanlar, geçen yıllarda olduğu gibi genç çiftçilere yine TIGEM tarafından temin ve teslim edilecek. Genç çiftçilerin bazı projelerde temin sorunu yaşamaması için çalışmalar, TIGEM'in yanı sıra Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği ve Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez



Birliği ile koordineli bir şekilde yürütülecek. Bütçenin kalan diğer kısmını ise ana hatlarıyla arı ve arı ürünleri yetiştiriciliği, serbest sistem yumurta tavuğu yetiştiriciliği, ipekböceği yetiştiriciliği, meyve,

bağ ve diğer üzümü bitkilerden bahçe tesisi, örtü altı sebze ve süs bitkisi yetiştiriciliği, mantar (beyaz şapkalı/istiridye mantarı) üretimi, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği ve coğrafi işaretli ürün yetiştiriciliği konularında verilecek. Bu yıl, diğer yıldan farklı olarak "çok yıllık yem bitkisi üretimi" ile "arı sütü ve ana arı yetiştiriciliği" de projeler içerisinde yer alacak.

Projelerle ilgili başvurular 2-30 Nisan tarihleri arasında yapılacak. Ön başvurular, web tabanlı "https://genciftci.tarim.gov.tr" uzantılı yazılım üzerinden, kesin başvurular ise yerleşim biriminin bağlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine şahsen yapılacak. Başvurular, illerde vali veya vali yardımcısı başkanlığında kurulan komisyonlar vasıtasıyla değerlendirilecek. Başvurularda genç çiftçilerinden hiçbir şekilde para alınmayacak. Hibe desteğinden faydalanacak çiftçilerde, ilgili Tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla 18 yaşını doldurmuş ve 41 yaşından gün almamış, ücretli çalışan, gerçek ve basit usulde vergi mükellefi, daha önceden Bakanlığın diğer hibe programından faydalanmamış olma şartı aranacak.